

Kajaanin kaupunki

YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN
VALVONTAOHJELMA

2026

LUPA- JA VALVONTALAUTAKUNTA

18.2.2026

1 JOHDANTO

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava ohjelma luvan- ja ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla. Vuosittainen valvontaohjelma käsitellään lupa- ja valvontalautakunnassa.

Ympäristönsuojeluasetuksen (YSA 713/2014) 30 §:n mukaan valvontaohjelmassa on oltava

- 1) suunnitelma ohjelmakaudella toteutettavista erityyppisten luvanvaraisten ja rekisteröitävien kohteiden määräaikaistarkastuksista
- 2) tiedot muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä
- 3) kuvaus edellisen kauden valvontaohjelman toteutumisesta

Valvontaohjelman laatimismenettely tulee kuvata kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelmassa. Valvontasuunnitelma vuosille 2026–2030 on hyväksytty lupa- ja valvontalautakunnassa 18.2.2026.

Valvontaohjelmaan sisältyvät myös maa-aineslain ja jätelain mukainen säännöllinen valvonta. Lisäksi on kuvattu muuta ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluvaa valvontaa.

2 YMPÄRISTÖLUVANVARAISTEN, ILMOITUKSENVARAISTEN JA REKISTERÖITÄVIEN LAITOSTEN VALVONTA

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristönsuojelulain mukaisen säännöllisen valvonnan piirissä on 99 laitosta tai toimintaa vuonna 2026. Näistä valvottavista kohteista on ympäristöluvanvaraisia 50 kohdetta, ilmoituksenvaraisia 2 kohdetta ja rekisteröitäviä 32 kohdetta. Muita valvottavia kohteita on 10 toimintaa. Jätelain mukaisia valvontakohteita on 5 kohdetta. Vuonna 2026 varaudutaan tekemään 33 määräaikaistarkastusta. Tarkastusta ei tehdä, jos laitoksella ei ole toimintaa vuonna 2026.

Laitosten määräaikaistarkastus perustuu valvontasuunnitelmassa esitettyihin periaatteisiin ja laitosten kohtaiseen riskinarviointiin. Valvontaluokka on määritelty riskinarvioinnin perusteella. Valvontaluokkaan I kuuluvat kohteet tarkastetaan joka vuosi, luokkaan II kuuluvien kohteiden tarkastusväli on 3 vuotta, luokkaan III kuuluvien kohteiden 5 vuotta ja luokkaan IV kuuluvien kohteiden 8–10 vuotta kohteen toiminnasta riippuen.

Taulukossa 1 on esitetty yhteenveto ympäristölupalaitokset sekä ympäristönsuojelulain ja jätelain 100 §:n mukaisesti rekisteröidyt kohteet, sekä niiden lukumäärä toimialoittain, valvontaluokkien vaihteluvälit ja laitoksiin suunniteltujen määräaikaistarkastusten määrä. Lisäksi valvontakohteina ovat kohteet, joille on tehty ympäristölupatarpeen harkinta tai joilla on sijoituspaikkalupa, sekä kohteet, jotka on luvitettu muun lainsäädännön perusteella.

Taulukko 1. Valvontakohteet, valvontaluokka ja suunnitellut tarkastukset vuonna 2026

Toiminta	Kohteiden lkm	Valvonta- luokka	Tarkastukset 2026
Ampumaradat	7	II-IV	2
Asfalttiasemat	2	II-III	1
Autopurkamo	1	III	0
Betoniasema	1	III	0
Eläinsuojat	7	IV	1
Energiantuotantolaitokset	5	IV	0
Hiekkapuhallus	1	IV	0
Huvivenesatamat	4	III	0
Jakeluasemat	23	III	5
Jätteen ammattimaiset keräystoiminnot	5	II-IV	1
Jätteenkäsittelylaitokset	5	I-II, IV	3
Krematorio	1	IV	0
Louhinta- tai murskaustoiminnot	14	I-III	10
Moottoriradat	5	III-IV	1
Naapuruussuhdelain mukaiset laitokset	5	II, IV	1
Org. liuottimia käyttävä laitos	1	III	0
Pieneläinten polttolaitos	1	IV	1
Polttoaineiden varastointi	1	III	1
Sahalaitos	1	III	1
Ylijäämämaan hyödyntämistoiminnot	9	II-III	5
Yhteensä	99		33

Vuonna 2026 laitosten valvonta edelleen keskittyy ympäristönsuojelulain mukaisiin määräaikaistarkastuksiin ja maa-ainesten oton valvontaan. Lisäksi tarkastetaan laitosten toimittamat vuosiraportit ja tarkkailutulokset. Raporteista havaitut poikkeamat selvitetään ja niihin kohdistetaan tarvittaessa valvontatoimenpiteitä.

Ympäristönsuojelutarkastajat osallistuvat resurssien mukaan myös Lupa- ja valvontaviraston (LVV) valvontavastuulla olevien laitosten määräaikaistarkastuksiin.

3 MAA-AINESLUPIEN JA YHTEISLUPIEN MUKAINEN SÄÄNNÖLLINEN VALVONTA

Luvanvaraiset maa-ainesten ottoalueet tarkastetaan pääsääntöisesti kerran vuodessa sekä aina ennen toiminnan aloittamista ja toiminnan päättyessä.

Kajaanin kaupungin alueella on vuonna 2026 voimassa 18 maa-ainesten ottolupaa. Lisäksi kolme päättynyttä maa-ainelupaa on edelleen valvonnassa. Näistä luvista 16 on yhteislupia, joihin sisältyy sekä maa-aines- että ympäristölupa. Luvat painottavat kalliokiviaineksen ottoon. Yhteislupien maa-aineluvan ja ympäristöluvan tarkastukset tehdään molemmat oman tarkastusohjelman mukaisesti. Vuonna 2026 suunnitellaan tarkastettavan 15 maa-ainesten ottoaluetta.

Kotitarveottopaikat, joista on tehty ilmoitukset, tarkastetaan vuonna 2026. Lisäksi tarkastetaan kaikki vuonna 2026 vireille tulevat kotitarveottoilmoitukset.

4 JÄTELAIN SÄÄNNÖLLINEN VALVONTA

Jätelain 124 §:n mukainen jätelain valvontasuunnitelma on osa Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelmaa. Jätelain 124 §:n mukaan sellaiset laitokset ja yritykset, jotka harjoittavat jätteen keräystä, sekä yritykset, joissa muodostuu vaarallista jätettä, on tarkastettava määräajoin. Kajaanissa toimii viisi jätteen ammattimaista keräystoimintaa harjoittavaa toiminnanharjoittajaa.

Vaarallista jätettä tuottavia laitoksia ja yrityksiä ei ole Kajaanissa niiden suuren määrän vuoksi ja resurssien vähäisyyden vuoksi aikaisemmin kartoitettu. Vaarallista jätettä tuottavat autokorjaamot ja -huoltamot on kartoitettu ja niiden tarkastukset on aloitettu. Vuonna 2026 tarkastuksia jatketaan. Lisäksi ne laitokset, joissa muodostuu vaarallista jätettä ja jotka kuuluvat määräaikaistarkastuksen piiriin, tarkastetaan jätelain 124 §:n mukaisesti määräaikaistarkastuksen yhteydessä.

Jätelain yleistä valvontaa ja roskaantumisen valvontaa tehdään pääasiassa ympäristönsuojeluyksikköön tulleiden ilmoitusten perusteella.

5 MERENKULUN YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN SÄÄNNÖLLINEN VALVONTA

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaisesti sataman pitäjän on tehtävä jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden eli alusjätteiden jätehuollon järjestämiseksi. Jätehuoltosuunnitelma on esitettävä arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella satama sijaitsee. Huvivenesataman ja sellaisen

kalastussataman, johon vuosittain purettu saalismäärä on alle 20 000 kilogrammaa, jätehuoltosuunnitelma on kuitenkin esitettävä arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee.

Kajaanissa sijaitsevia jätehuoltosuunnitelmavollisia huvivenesatamia on viisi, joista neljä on tehnyt jätehuoltosuunnitelmat kaupungille. Yksi kohde on LVV:n valvoma. Satamien jätehuoltosuunnitelmat on hyväksytty vuonna 2024, jolloin kohteet tarkastettiin. Jätehuoltosuunnitelmat tulee päivittää vähintään viiden vuoden välein. Huvivenesatamat on otettu osaksi valvontaohjelmaa vuodesta 2026 alkaen.

6 MUU VALVONTA

Vesilain mukaisia kohteita tarkastetaan tarvittaessa. Tarkastukset pyritään tekemään yhdessä LVV:n kanssa.

Kiinteistöjen jätevesijärjestelmiä tarkastetaan ympäristönsuojeluyksikköön tulleiden ilmoitusten ja hakemusten perusteella.

7 VALVONTAOHJELMAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2025

Vuonna 2025 ympäristönsuojeluviranomaisen valvottavaksi kuuluvia ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröityjä kohteita oli yhteensä 97. Vuoden 2025 valvontaohjelmassa oli esitetty tarkastuskäynti 38 kohteelle. Tarkastuskäynnit tehtiin 28 kohteelle. Kohteisiin, joissa ei ollut luvan mukaista toimintaa, ei tehty tarkastuskäyntiä. Valvontakäyntien lisäksi tarkastettiin kaikki toiminnanharjoittajien tekemät vuosi-ilmoitukset.

Maa-aineslain mukaisia valvottavia kohteita vuonna 2025 oli 20 ottopaikkaa. Valvontaohjelmassa oli esitetty tarkastus kaikille 20 ottopaikalle, joista tarkastettiin 11 ottopaikkaa. Kohteista 9 oli sellaisia, joissa toiminta ei ollut alkanut tai vuonna 2025 ei ollut toimintaa. Näiden ottotilanne selvitetiin yhteydenotolla puhelimitse tai sähköpostilla tai käymällä paikan päällä.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi vuonna 2025 tehtiin tarkastuksia vireillä oleviin ympäristö- ja maa-aineslupakohteisiin sekä yleisöilmoitusten perusteella. Jätelain 124 §:n mukaisia tarkastuksia sellaisille toiminnoille, joissa syntyy vaarallista jätettä, ei tehty. Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen edustajat osallistuivat neljään Kainuun ELY-keskuksen valvomassa kohteessa tehtyyn määräaikaistarkastukseen.